

Dünya öküz ile balığın üzerinde midir?

Düzce'den okuyucumuz: “Dünyanın öküz ile balık üzerine olduğunu ifade eden hadisi izah eder misiniz? Buna hurafe diyenler var.”

MÜTEŞABİH HADİSTİR

Dünyanın öküz ile balığın üzerinde bulunduğu rivayeti, yer yer içerisine İsrailiyat da karışmış müteşabih bir hadistir. Bir sarraf nasıl yere düşen altını silerek vitrinine koyuyorsa, manasına İsrailiyat ve hurafe karışmış altın değerinde rivayetlerin üzerindeki toz ve gubarı silinir ve hurafe ve İsrailiyattan arındırılırsa, hadisin gerçek manası anlaşılır.

Fakat bunu yapacak usta lâzım! Müteşabih âyet ve hadis, içerisinde teşbih, mecaz ve gizli manalar bulunan naslardır ki, ancak ehliyet sahibi âlimler tarafından doğru anlaşılıp yorumlanabilirler.

İşte Bediüzzaman böyle bir âlimdir. Hurafe veya İsrailiyat diye atılmış nice hadisi fikir dünyasına kazandırmış, sahanın uzmanlarına örnek yorumlama metotları göstermiştir.

MÜEKKEL MELEKLER

İbn-i Abbas (ra) rivâyet eder ki: Resûl-i Ekrem Efendimiz'den (asm) sorulur: “Dünya ne üstündedir?” Resûlullah Efendimiz (asm) buyurur ki: “El-ardu ale'sevri ve'l-hût” (=Dünya öküz ile balık üzerindedir.) Bir diğer rivâyette bir defa “Ale's-sevr” (=öküz üzerindedir); bir defa da, “Ale'l-hût” (=balık üzerindedir.) buyurmuştur. 1

Bediüzzaman bu rivayetin müteşabih bir hadis olduğunu ve sahih olduğunu bildirerek, hadisi üç vecihte tevil etmiştir.

Birinci Vecih: Cenab-ı Hak yer yüzünde iki melek görevlendirmiştir. O meleklerden birisinin ismi “Sevr”, diğerinin ismi “Hût”tur.

Yer yüzünde görevli meleklerin bu namları almasının sırrı şudur:

Yer küre iki kısımdır: Dörtte üçü su, dörtte biri topraktır. Suyu şenlendiren balıktır. Toprağı ise, kendisiyle insanların ziraat yaptığı öküz şenlendirir.

Yer küreye müekkel iki melek hem kumandan, hem nâzır olduklarından, melekût ve mîsâl âlemlerinde temessülleri sevr ve hût sûretindedir. Bu münâsebet ve göreve işâreten Peygamber Efendimiz (asm) “El-ardu ale’sevri ve’l-hût” (=Dünya öküz ile balık üzerindedir.) buyurmuştur. Sevr ve Hut isimli melekler yer kürenin işlerinden sorumludurlar. Demektir.

MECAZÎ MÂNÂLAR

İkinci Vecih: “Bu devlet ve saltanat hangi şey üzerinde duruyor?” diye sorulduğunda, cevaben, “Ale’s-seyfi ve’l-kalem” (=kılıç ve kalem üzerindedir.) denilse; yani devletin, askerin silâhı ve memurun kalemi üzerinde ayakta durduğu söylene, mühim bir hakikat teşbih sanatıyla ifade edilmiş olur.

Deniz kenarında yaşayanların geçim kaynakları balığa bağlıdır. Karada yaşayanların geçim kaynakları ise öküzün omuzundadır. Yer kürede insanların, balığın ticaretine ve öküzün ziraatına bağlı olarak hayatlarını sürdürdüklerine işâreten, Peygamber Efendimiz (asm); “Dünya öküz ile balık üzerindedir.” buyurmuştur.

Yani, ne vakit karada ziraat yapılmaz ise ve ne zaman balık bir milyon yumurtayı birden bırakmaz ise o vakit insan yaşayamaz demek istemiştir.

ASTRONOMİDE BURÇLAR

Üçüncü Vecih: Resûl-i Ekrem Efendimiz (asm), yer küre için bir defa “Ale’s-Sevr” (=Öküz üzerindedir.) diyerek, çok asır sonra anlaşılacak bir hakikate işâret buyurmuştur. Çünkü suâl sorulduğu günlerde yer küre öküz burcunda idi.

Bir ay sonra tekrar sorulduğunda Allah Resulü (asm) bu defa: “Ale’l-hût” (=Balık üzerindedir.) buyurarak, yer kürenin balık burcuna girdiğini haber vermiştir.

Peygamber Efendimiz (asm) bu haberleri verdiği günlerde semavî burçların güneş ile yıldızlara bağlı olduğu zannediliyordu. Bu hadis ile ise, yer kürenin hareketlerine dikkat çekmiş, burçların yer kürenin hareketleri ile meydana geldiğine işâret buyurmuştur. Ki, bu bilgiler ancak bin dört yüz küsur sene sonra günümüz gözlemleriyle anlaşılan bilgilerdir. 2

Dipnotlar:

1- Hakim, Müstedrek, 4/636; Münziri, Terğib ve Terhib, 4/257; Heysemi, Mecmaü’z-Zevaid, 8/131; İbn-i Hacer, Metalibü’l-Âliye, 3/391; İbnü’l-Cevzi, el-Muntazam, 1/172.

2- Lem'alar, s. 95, 96.